

Rijksoverheid

Interprovinciaal Overleg

UNIE VAN
WATERSCHAPPENNetbeheer
Nederland

Bericht opdrachtgevende partijen bij concept-RES

Een belangrijke mijlpaal is behaald. De concept-RES is het eerste concrete document waarop in het RES-proces voortgebouwd kan worden. Wij - Unie van Waterschappen, IPO, VNG, het Rijk en NBNL - hebben veel waardering voor het werk dat door de regio's is verzet en willen de regio's complimenteren met de inzet en ambitie. Er is met grote betrokkenheid gewerkt aan de concept-RES en we hebben veel bereidheid gezien om van elkaar te leren en met elkaar samen te werken. Inmiddels begint zich een echte RES gemeenschap te vormen van bestuurders, experts en belanghebbenden. Het NP RES heeft zich in korte tijd ontwikkeld tot een onmisbaar platform voor samenwerking, afstemming en ondersteuning tussen regio's, Rijk, netbeheerders en andere partijen.

De eerste voorstellen in de voorlopige concept-RES'en tellen op tot een potentie van ongeveer 50TWh. Dit vormt een realistische basis voor het bereiken van het doel van 35 TWh in 2030. Tegelijkertijd is er nog een hele slag te maken in de uitwerking en concretisering van de plannen en de doorvertaling naar uitvoering. Daar hebben we hebben allemaal iets in te doen. Het is een proces dat we lerend met elkaar doen.

Voor de fase richting de RES 1.0 zien wij de volgende uitdagingen voor onszelf, de regio's, maatschappelijke partijen en het NP RES:

Afweging tussen regionaal draagvlak, ruimte, netcapaciteit en kosten

Regionaal is er een voorkeur voor kleinschalig en zon (met name op dak). Dit heeft gevolgen voor de netcapaciteit en de maatschappelijke kosten. Meer wind en grootschaliger oplossingen zijn in beginsel efficiënter. Systeemefficiëntie helpt regio's om veel maatschappelijke kosten te besparen, businesscases aantrekkelijker te maken, het vermindert de benodigde ruimte en het maakt het mogelijk om de landelijke ambitie van 35 TWh voor 2030 aan te kunnen sluiten.

De spanning tussen regionaal draagvlak en systeemefficiëntie zijn inherent aan het RES-proces. De komende maanden ligt de focus op het optimaliseren van de voorlopige keuzes. We willen de regio's daarom oproepen om concreter in beeld te brengen waar en wanneer welke opwek gerealiseerd wordt, en hierbij de benodigde voorzieningen voor infrastructuur en opslag te betrekken. Leg de verbinding met de regionale structuur warmte. Werk bijvoorbeeld RES plannen uit in regionale (uitvoerings)programma's. Dit maakt het mogelijk de realisatie van opwek te stroomlijnen met de uitbreidingen van de infrastructuur.

Het is van belang om op korte termijn de kosten van de regionale keuzes inzichtelijk te maken, te kijken waar die kosten neerslaan en op basis daarvan gezamenlijk het gesprek te voeren over opties voor optimalisatie. De netbeheerders komen daarom in het najaar met een berekening hoe systeemefficiëntie kan bijdragen aan het verlagen van de kosten en het verbeteren van de kansen op daadwerkelijke realisatie. Zij geven aan waar nog veel optimalisatieruimte is t.o.v. de huidige keuzes in de concept-RES. Daarnaast maakt EZK momenteel een berekening van de consequenties van de voorlopige keuzes voor de SDE++. Tot slot zullen we gezamenlijk een governance voor de programmering van projecten in relatie tot netinfrastructuur vormgeven.

Participatie en draagvlak

In de concretiseringsfase richting RES 1.0 worden participatie en draagvlak steeds belangrijkere issues. Het wordt immers duidelijker welke consequenties keuzes hebben voor iedereen in de regio. Inwoners, volksvertegenwoordigers, bedrijven en maatschappelijke partijen gaan zien welke ontwikkelingen bij hun in de buurt verwacht worden. We adviseren regio's op tijd beginnen en expliciet zijn over de ruimte die er is voor participatie in de RES'en. Het NP RES zal daarvoor regio's ook actief moeten blijven ondersteunen.

Het bestuurlijk draagvlak voor de RES is overwegend hoog, maar bij de gemeenteraden zien we een wisselend beeld. Geef raden daarom een duidelijkere rol in het beoordelen van de inspanning die is geleverd. Draagvlak verkrijgen voor de RES'en onder hun inwoners ervaren raden als een belangrijke en tegelijkertijd lastige opgave. We erkennen dat dit tijd en extra capaciteit vraagt bij

Rijksoverheid

Interprovinciaal Overleg

UNIE VAN
WATERSCHAPPEN

Netbeheer
Nederland

gemeenten. Het verbeteren van het kennisniveau van de raadsleden waar het gaat over de energietransitie kan bijdragen aan het beter uitdragen van de boodschap aan hun inwoners.

We merken dat de vraag leeft naar een juridische grondslag die (deels) eisen stelt aan de participatie in de RES'en. Deze vraag zullen we in gezamenlijkheid verder onderzoeken.

Maatwerk ruimtelijke inpassing vraagt samenwerking en creativiteit

In de RES'en wordt aandacht besteed aan ruimtelijke aspecten. Dat is een positief tussenresultaat, waarop goed voortgebouwd kan worden in de nadere concretisering om te komen van ruimtelijke verkenningen en denkrichtingen naar keuzes in RES 1.0. Deze keuzes kunnen vervolgens verankerd worden in het ruimtelijk beleid, en wel op een zodanige manier dat uiterlijk in 2025 omgevingsvergunningen kunnen worden afgegeven. Voor het maken van ruimtelijke keuzes staan in de NOVI ruimtelijke principes. In de volgende fasen zullen door de regio's, gemeenten en provincies niet alleen de voorzieningen voor de energie- en warmtetransitie nader worden ingepast, maar dit zal ook gecombineerd moeten worden met de inpassing van andere opgaven, zoals transitie in de landbouw en natuur. We vragen de regio's daarom om aandacht te hebben voor de borging van RES'en in het omgevingsbeleid.

NP RES zal de regio's ondersteunen hoe de toepassing van de principes kan worden benut, bijvoorbeeld door uitwisseling van werkwijzen en praktische voorbeelden. Waar nationale belangen in het geding komen ten gevolge van regionale keuzes, zal het Rijk (nadrukkelijker) bij het proces betrokken zijn. De wisselwerking tussen nationaal en regionaal schaalniveau wordt besproken in het NP RES. Indien de conclusie is dat hier op nationaal niveau keuzes voor nodig zijn, kunnen die binnen het Rijk worden besproken en eventueel opgenomen in nationale wet- en regelgeving of programma's (zoals het Programma Energie Hoofdstructuur)

Samenhang beleidsinstrumenten

De fase richting de RES 1.0 vraagt een actieve betrokkenheid van de koepels, het Rijk en de netbeheerders: ambtelijk, en waar nodig bestuurlijk, meewerken aan het wegnemen van knelpunten en belemmeringen, het ondersteunen van de regio's in het optimaliseren van keuzes en het bewaken van de voortgang en een constructieve samenwerking staan daarbij centraal. We zullen daarbij een actieve bijdrage leveren aan werkgroepen knelpunten van het NP RES.

Daarbij zullen we ons blijven inspannen om de integraliteit tussen verschillende beleidsinstrumenten te verbeteren, bijvoorbeeld tussen de Transitie Visie Warmte en de Regionale Structuur Warmte, maar ook de integrale afweging tussen alle sectoren (mobiliteit, industrie, duurzame opwek, warmte, landbouw en landgebruik) en benodigdheden voor infrastructuur op landelijk en regionaal niveau via bijvoorbeeld het Programma Energie Hoofdstructuur.

We onderschrijven de notie van PBL dat er nog maar beperkt haalbaarheidsstudies zijn gedaan naar de kosten voor warmte en de voorstellen in de concept RES'en voor de bovengemeentelijke warmte infrastructuur. We willen hier graag meer aandacht voor in de volgende fase.

Samenwerking tussen de vier overheidslagen, netbeheerders, maatschappelijke partijen en markt

De uitdaging richting de RES 1.0 is te optimaliseren tussen ruimtelijke belangen, draagvlak en systeemefficiëntie. Dat kan alleen effectief gebeuren als de vier overheden, netbeheerders, maatschappelijke organisaties en marktpartijen samenwerken. Alle partijen spelen een rol bij het slagen van de RES'en. Hierbij erkennen we dat de RES'en veel impact hebben op gemeenten; zowel op de ruimte, op de uitvoering, op zowel beleid als ook op politiek niveau. Goede samenwerking tussen gemeenten, provincies, netbeheerders, de markt, waterschappen, maatschappelijke partners en het Rijk op de RES'en blijft belangrijk, ook voor in de toekomst. We willen voorkomen dat het zwaartepunt qua uitvoering van de RES'en bij de gemeenten komt te liggen. De gemeenten pakken hun verantwoordelijkheid in de uitvoering van de RES, mits het haalbaar en betaalbaar blijft. Binnen sommige regio's is het nog zoeken naar de rol die de provincie. De waterschappen en het Rijk innemen in de RES. De provincies, waterschappen en het

Rijksoverheid

Interprovinciaal Overleg

UNIE VAN
WATERSCHAPPEN

Netbeheer
Nederland

Rijk zijn volwaardige partners in het RES-proces en zullen hier meer helderheid over creëren. Spreek ons daar ook op aan.

Op weg naar de RES 1.0

De RES'en zijn een nieuwe, lerende aanpak in de interbestuurlijke samenwerking rond de energietransitie waarbij de overheden 'schouder aan schouder' samenwerken. Die samenwerking zal zich de komende jaren verder ontwikkelen. De RES'en 1.0 zijn immers slechts een tussenstap en een onderdeel in de bredere transitie richting 2030 en 2050. Deze opgave vraagt van alle betrokken bestuurders creativiteit, lef en leiderschap. We kijken er naar uit om deze reis met jullie te maken!

Het opdrachtgevend beraad,

Sandor Gaastra
Chris Kuijpers
Henry Meijdam (directeur tot 1-10-2020)
Daan Schut
Meindert Smallenbroek
Albert Vermue